

Mark Twain - Koldus és királyfi

A XVI. század második negyedében, egy őszi napon, Londonban a szegény Canty családnak fia születik, pedig nem szerettek volna gyermeket. Ugyanezen a napon, egy másik angol családban is fiú születik, mégpedig a gazdag Tudor-családban. A különbség az, hogy ez utóbbi fiúra mindenkinek, egész Angliának szüksége van. Anglia már olyan régóta sóvárgott, áhítozott utána, hogy most, midőn valóban megérkezik a kis jövevény, a nép majdnem megbolondul örömeiben. Távoli ismerősök is kiáltoznak, ölelkeznek, ujjongva csókolóznak össze. Mindenki ünnepel, legyen rangos vagy közrendű; vigadozik, táncol, dalol, iszik gazdag és szegény egyaránt.

A két gyermeknek azonban másként alakul a sorsa: a kis Edwardot apja, VIII. Henrik, a legjobb mesterekkel taníttatja franciára, görögre, latinra, az udvari nép pedig lesi az ifjú minden kívánságát. Százan ugranak, hogy teljesítsék legapróbb kívánságát is.

A kis Tom eközben a százezres London peremén, a mocskos Offal Court negyedében éli nyomorúságos életét anyja, nagyanyja, valamint testvérei, Bet és Nan társaságában. Apja, John Canty tolvajként keresi kenyerét. Tom részeges apjának és nagyanyjának kedvenc szórakozása, hogy minden este alaposan eltángálják a naphosszat kolduló gyermeket.

A fiú azonban nem olyan, mint a szülei; azon ábrándozik, hogy egyszer majd maga is király lesz. Egy szép napon végre igazi királyt szeretne látni, ezért felkerekedik, s korgó gyomorral igyekszik Westminster felé, a királyi család lakhelyére.

A kis rongyost először durván elkergeti a palotakapu őre, Edward királyfi azonban észreveszi a szegény fiút, s nem túrvén a strázsa gorombáskodását, behívja magához a palotába, hogy kicsit elbeszélgessen vele.

Tom beszámol neki nyomorúságáról, a királyfi pedig úgy érzi, mintha mesét mondanának neki. Edward királyfi, akit annyira lefoglaltak tanulmányai, hogy játékra nem is gondolhatott, Tom szavait hallgatva maga is gyerekek közé vágyik, hogy velük együtt élhesse egy gyermek természetes életét. Eltervezik, hogy ruhát cserélnek egy kis időre, így Tom megtapasztalhatja majd, hogy milyen is királynak lenni, s Edward is megismerheti az egyszerű gyerekek sorsát a nagyvilágban.

A történet ettől kezdve két szálon folytatódik tovább. Edward koldus lesz, Tom pedig ifjú királyként tölti napjait. Tom élvezi a királyságot, hiába hiszi mindenki azt körülötte, hogy az ifjú király meghibbant, mivel elképesztő dolgokat csinál. Nem értik, hogy felejtette el a nyelveket, amelyeket eddig megtanult, ráadásul mindenkit megment a halálbüntetéstől. Edwardnak szintén tetszik új szerepe, később azonban kezd rájönni, hogy Tomnak igaza volt a kinti étellel kapcsolatban. Tom helyett őt ráncigálják, ütlelik, neki kell koldulnia. Tom apjával bujdosnia kell, s bárhova megy, mindenütt kinevetik, amikor azt állítja, hogy ő a király. Ám akad egy pártfogója is, Hendon személyében. Ő az egyedüli, aki hagyja, hogy Edward királyként viselkedjen vele. Együtt élnek át számos izgalmat: menekülnek, börtönbe is kerülnek, de mindvégig támogatják egymást.

Megtudjuk, hogy VIII. Henrik meghalt. A hír eljut az igazi királyfihoz is. A nép örül az ifjú királynak, aki engedelmesebb, mint apja volt. Nemsokára itt a koronázás ideje, így az igazi királyfinak tennie kell valamit, hogy ne Tomot ültessék a trónra.

Nagy nehézségek árán, de az utolsó pillanatban sikerül leállítania a koronázási ceremóniát. Elárulja, hogy mit eszeltek ki Tommal.

A regény végén Edwardot megkoronázzák. Az új király segít Tom családján. Rövid uralkodása alatt Hendon és Tom Canty a kedvencei, s legőszintébb gyászolói is halálakor.